

STORTINGET

Representantforslag 48 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen

Dokument 8:48 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun og Bjørn Larsen om en mer restriktiv politikk for bosetting og sekundærbosetting av innvandrere

Til Stortinget

Bakgrunn

Bosetting

Mange kommuner har allerede en stor andel innbyggere fra ikke-vestlige land. Mange innvandrere greier seg godt i Norge og er godt integrert og viktige bidragsyttere. Men dessverre er det også altfor mange som ikke er det. Dette skaper noen åpenbare utfordringer. Det er en risiko for etablering av parallelle samfunn, slik man ser tendenser til enkelte steder, spesielt i Oslo. Det er også uheldig når norskspråklige elever blir et lite mindretall i sine skoleklasser. Forslagsstillerne mener samfunnet har et ansvar for å ta i bruk nye virkemidler for å stoppe økende segregering i Norge.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) for befolknings sammensetningen i ulike bydeler i Oslo viser at segregeringen i Oslo øker. I bydelene Søndre Nordstrand og Alna er andelen ikke-vestlige innvandrere på 48,6 og 48 prosent, mens Stovner bydel ligger på topp, der andelen ikke-vestlige innvandrere er på 55,4 prosent. Av 15 bydeler i Oslo har ti bydeler en befolkningssammensetning der over 15 prosent er ikke-vestlige innvandrere. I bydel Frogner viser tallene at andelen ikke-vestlige innvandrere er på 14,8 prosent, og man kan dermed regne med at andelen i denne bydelen vil være over 15 prosent

i løpet av 2025. Forslagsstillerne mener det derfor er på tide med full flyktningstopp i Oslo.

Så lenge et politisk flertall mener det er riktig å ta imot flere flyktninger enn det som er bærekraftig, mener forslagsstillerne at man må gjøre det man kan for å forhindre at utviklingen som man har sett i Oslo, og som Fremskrittspartiet har advart mot i mange tiår, spres til flere byer. Forslagsstillerne vet at utfordringene også er store i andre byer og områder, eksempelvis i Drammen. Da Fremskrittspartiets innvandrings- og integreringsutvalg la frem sin første delrapport 2. mai 2019, var det syv kommuner som hadde 15 prosent andel ikke-vestlige innvandrere eller mer. Ifølge nye tall fra SSB er det 18 kommuner i Norge hvor mer enn 15 prosent av befolkningen har ikke-vestlig bakgrunn, og i seks av disse kommunene ligger andelen mellom 21 og 30 prosent. De 18 kommunene er Lørenskog (30 prosent), Oslo (24,7 prosent), Ullensaker (24,3 prosent), Lillestrøm (23,3 prosent), Drammen (22,5 prosent), Rælingen (21,4 prosent), Sarpsborg (18,3 prosent), Stavanger (16,5 prosent), Ås (16,4 prosent), Moss (16,4 prosent), Fredrikstad (16,3 prosent), Utsira (16,1 prosent), Sandnes (16,1 prosent), Nannestad (15,9 prosent), Lier (15,7 prosent), Lødingen (15,1 prosent), Eidsvoll (15,1 prosent) og Nordre Follo (15 prosent). I tillegg er det flere kommuner som har en stor andel ikke-vestlige innvandrere i deler av sin kommune.

Forslagsstillerne mener at man må stille langt strengere krav til kommuner for å kunne bosette flyktninger. Dette er viktig for at den enkelte flyktning skal ha mulighet til å lykkes i Norge. Kommuner som skal bosette flyktninger, må kunne dokumentere god kvalitet på introduksjonsordningen, ikke minst norskopplæringen, og det må være et arbeidsmarked i kommunen som gjør det mulig å komme i jobb.

Det er ikke størrelsen på kommunen det kommer an på, men hvilke muligheter den enkelte har til å bli selvforsørget og kunne skape seg et liv. Bosetting av flyktninger for å opprettholde kommunens befolkningsgrunnlag er en dårlig begrunnelse for å bosette flyktninger, fordi det går ut over flyktningenes muligheter til å komme i jobb og bli integrert. Flyktnings kvalifikasjoner må matches med kommunens muligheter for arbeid. Mangel på arbeidskraft i seg selv vil ikke gi et godt grunnlag for bosetting dersom ikke kommunen er i stand til å gi flyktningene den kompetansen det er etterspørsel etter.

Sekundærbosetting

Forslagsstillerne viser til at sekundærbosetting er et stort problem i de mest sentrale kommunene. I dag må en flyktning bo i kommunen vedkommende bosettes i, de første fem årene, med mindre vedkommende får jobb i en annen kommune og dermed kan forsørge seg selv. Flytter en flyktning etter fem år fra kommunen han eller hun opprinnelig ble bosatt i, regnes dette som sekundærbosetting.

Statistikk fra Statistisk sentralbyrå (SSB) om nettoflytting blant personer med fluktbakgrunn viser også at et stort antall flyktninger flytter fra de minst sentrale kommunene til de mest sentrale kommunene hvert eneste år. For eksempel var henholdsvis hele 84 og 81 prosent av alle flyktninger som var bosatt i de mest sentrale kommunene (sentralitet 1 og 2) i 2017, fortsatt bosatt i en kommune med samme sentralitet i 2024, mens dette bare gjaldt for henholdsvis 25 og 36 prosent av flyktningene i de minst sentrale kommunene (sentralitet 5 og 6). Dette gjelder gruppen med 0–4 års botid, som er den gruppen med klart mest nettoflytting. Dette illustreres også på fylkesnivå ved at 80 prosent av flyktningene som var bosatt i Vestfold og Østfold i 2017, fortsatt var bosatt i disse fylkene i 2024, mens dette bare gjaldt 30 og 38 prosent av de som var bosatt i Finnmark og Nordland.

Dette gir veldig store utslag på kommunenivå. I 17 kommuner hadde for eksempel alle flyktninger som var bosatt i 2017, flyttet fra kommunene i 2024, mens i 36 kommuner hadde mellom 90 og 95 prosent av flyktningene flyttet fra kommunen innen 2024. I 115 kommuner hadde mellom 70 og 100 prosent av flyktningene som var bosatt i 2017, flyttet ut fra kommunene i 2024, mens i 32 kommuner hadde bare mellom 0 og 30 prosent flyttet. Dette gir seg utslag i at i mange kommuner på det sentrale Østlandet bor det langt flere sekundærbosatte flyktninger enn de flyktningene som kommunene har sagt ja til å bosette fra IMDi.

Store forekomster av sekundærbosetting er en utfordring for de kommunene som opplever dette, og dette gjelder særlig en del kommuner i det sentrale øst-

landsområdet som regnes som de mest sentrale kommunene i sentralitetsklasse 1 og 2. Dette setter det kommunale apparatet for å ivareta flyktninger under press, og det legger press på kommunens økonomi. En konsekvens av dette er at tilbudet den aktuelle kommunen kan gi flyktninger, svekkes. En annen mulig konsekvens av et stort tilslag av flyktninger som ikke er selvforsørgende, til en kommune er at det etableres områder hvor det primært bor flyktninger som er utenfor arbeidslivet. Dette har vist seg svært uheldig for integreringen av flyktninger, og det er en betydelig fare for at det i slike områder kan utvikle seg såkalte parallelle strukturer. En slik opphopning av flyktningebefolkningen i enkelte områder har også vist seg å være bekymringsfullt for utviklingen av fattigdom og kriminalitet. Når en kommune tar stilling til om de ønsker å bosette flyktninger, vurderer de hvilken kapasitet de har, og hvordan mulighetene for integrering er i deres kommune. Når det gjelder sekundærbosetting, har ikke kommunene med dagens regler mulighet til å påvirke antallet flyktninger som kommer, noe som kan skape utfordringer med tanke på å få integrert de flyktningene kommunen har valgt å bosette, og også skape utfordringer for øvrige velferdstjenester i kommunen.

Et eksempel her er Sarpsborg, hvor hele 67 prosent av flyktningene (med 0–4 års botid) som var bosatt i Sarpsborg i 2024, hadde bosted i kommuner i Nord-Norge i 2017. Dette har ført til at andelen av flyktninger uten integreringstilskudd i Sarpsborg kommune er dobbelt så stor som snittet av landet. Sarpsborg har større utfordringer med flyktninger enn landet for øvrig. Dette skyldes at de har en høy andel innvandrere og en høy andel flyktninger, kombinert med den sosioøkonomiske situasjonen til flyktningene. Fra 2010 til 2025 har antallet innvandrere i Sarpsborg økt med 132,4 prosent, fra 6 115 personer til 15 140 personer. Dette er en større økning enn for landet som hele. Per 1. januar 2025 utgjorde innvandrere 25,2 prosent av innbyggerne i Sarpsborg, mens for landet som helhet utgjorde innvandrere 21,4 prosent av befolkningen. En høyere andel av innvandrerbefolkningen i Sarpsborg kommer som flyktninger. Mens andelen innvandrere med flyktningbakgrunn er 34,1 prosent for landet, utgjør denne gruppen 50,9 prosent av innvandrere i Sarpsborg. I et forsiktig anslag som kommunen har gjort basert på tilgjengelig statistikk, anslås den sekundærbosatte flyktningebefolkningen å være på cirka 5 400 personer eller cirka 9 prosent av befolkningen i Sarpsborg. Ved kartleggingen per 1. januar 2021 var andelen på 6 prosent. Dette gir en vekst på cirka 50 prosent sekundærbosatte flyktninger per capita. SSBs monitor for sekundærbosetting viser at 69 prosent av dem som flyttet til Sarpsborg, tilhører lavinntektsgruppen. Dette bidrar til at Sarpsborg og Fredrikstad er blant kommunene med høyest andel barnefattigdom.

I en utredning utarbeidet av Sarpsborg kommune om flyktnings situasjonen i Sarpsborg fremkommer det at av det Sarpsborg kommune utbetalte i økonomisk sosialhjelp i 2024, gikk om lag 79 prosent til flyktninger. En kartlegging av utgifter til flyktninger innenfor tjenesteområdene Nav, barnevern, skole, barnehage, PPT og barn og unge med omfattende bistandsbehov viser at utgiftene på disse tjenesteområdene i 2024 er beregnet til om lag 360 mill. kroner. Av dette kan om lag 170 mill. kroner relateres direkte til sekundærbosatte og om lag 90 mill. kroner til primærbosatte med familiegjenforente, mens om lag 100 mill. kroner er administrasjonskostnader innen Nav og barnevern som omfatter både primærbosatte og sekundærbosatte. Utredningen viser at det er et stort gap mellom de merutgiftene Sarpsborg kommune har til flyktninger, og det staten kompenserer for. Manglende finansiering utfordrer derfor kommunens evne til å oppfylle lovpålagte tjenester for alle innbyggere, inkludert flyktninger som allerede bor i Sarpsborg.

Forslagsstillerne mener det derfor bør stilles krav om selvforsørgelse for sekundærbosatte flyktninger. Dette vil innebære at flyktninger må bo i første bosetningskommune inntil de er selvforsørgende.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen innføre bosettingsstopp for flyktninger i alle kommuner hvor ikke-vestlige innvandrere utgjør mer enn 15 prosent av befolkningen. Dette skal også gjelde på bydelsnivå i større kommuner.
2. Stortinget ber regjeringen instruere IMDi om at de ikke skal anmode kommuner med over 15 prosent ikke-vestlige innvandrere om bosetting, og at disse kommunene ikke kan gis integreringstilskudd.
3. Stortinget ber regjeringen sette som krav at kommuner med dårlige integreringsresultater og få muligheter på arbeidsmarkedet ikke skal kunne bosette flyktninger.
4. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag for å sikre krav om selvforsørgelse ved sekundærbosetting, slik at flyktninger må bo i første bosetningskommune inntil de er selvforsørgende.

25. november 2025

Erlend Wiborg

Helge André Njåstad

Rune Midtun

Bjørn Larsen

